

**KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL
DEBRECENI IGAZGATÓSÁGA
SZOLNOKI KÉPVISELET**

**KUTATÁS-FEJLESZTÉS AZ ÉSZAK-ALFÖLDÖN
2000-2005**

Szolnok
2007. július

© Központi Statisztikai Hivatal
Debreceni Igazgatósága, 2007
ISBN 978-963-235-127-8

Igazgató:

Sándor István

Tájékoztatási osztályvezető:

Reszler Györgyné

Készítették:

Kólyáné Sziráki Ágnes

Végh Lajosné

Másodlagos publikálás csak a forrás megjelölésével történhet!

A KSH Debreceni Igazgatósága kiadványai
megrendelhetők, megvásárolhatók:

4029 Debrecen, Faraktár u. 29/b. Telefon: 52/529-800 Telefax: 52/529-891
5000 Szolnok, Kellner Gyula u. 2-4. Telefon: 56/422-604 Telefax: 56/422-604
4400 Nyíregyháza, Vasvári Pál u. 3. Telefon: 42/406-855 Telefax: 42/407-030

KSH az interneten: www.ksh.hu

TARTALOM

MEGJEGYZÉSEK - JELMAGYARÁZAT	4
BEVEZETÉS	5
A KUTATÁS-FEJLESZTÉS ORSZÁGOS JELLEMZŐI, TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEI.....	5
A KUTATÁS-FEJLESZTÉS FŐBB ADATAI AZ ÉSZAK-ALFÖLDÖN	9
A KUTATÁS-FEJLESZTÉS ÖSSZETÉTELE AZ ÉSZAK-ALFÖLDÖN	14
ÖSSZEFOGLALÁS	17
FOGALMAK ÉS MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK.....	18

MEGJEGYZÉSEK

Az adatok forrása: a Központi Statisztikai Hivatal Kutatás és fejlesztés című kiadványai és a megyék statisztikai évkönyvei.

A százalék- és viszonyszámok számítása kerekítés nélküli adatokból történt.

Az adatok és a megoszlási viszonyszámok kerekítése egyedileg történt, ezért a részadatok összegei eltér(het)nek az összesen-adatoktól.

JELMAGYARÁZAT

- = A megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő.
- 0, 0,0 = A mutató értéke olyan kicsi, hogy kerekítve zérust ad.

BEVEZETÉS

A kutatás és kísérleti fejlesztés olyan módszeresen folytatott alkotómunkát jelent, amely a meglévő ismeretanyag bővítésére – beleértve az emberről, a kultúráról és a társadalomról szerzett ismereteket is –, valamint arra szolgál, hogy ezt az ismeretanyagot új alkalmazások kidolgozására használják fel.

A K+F jelentősége napjainkban egyre nagyobb, ami elsősorban a gazdasági növekedésben betöltött szerepének következménye. Ebből adódóan erősödik az igény a társadalom és gazdaság minden területén a kutatás-fejlesztésre vonatkozó információk iránt.

A kutatás-fejlesztési statisztika tartalma és módszere a társadalmi, gazdasági fejlődés követelményeihez alkalmazkodva bővül, változik. Az OECD és az EUROSTAT adatigényéhez és normarendszeréhez igazodó hazai statisztikai számbavétel a K+F szervezeti, személyi, pénzügyi és egyéb kapcsolódó adatainak megfigyelésére, a kutatóhelyek statisztikailag kifejezhető jellemzőire irányul. Az ily módon összegyűjtött adatok alkalmasak a kutatás-fejlesztési tevékenység időbeli, regionális és nemzetközi szintű összehasonlítására.

Elemzésünk elsősorban Észak-Alföld kutatási-fejlesztési tevékenységének főbb jellemzőit mutatja be a rendelkezésre álló statisztikai adatok felhasználásával.

A KUTATÁS-FEJLESZTÉS ORSZÁGOS JELLEMZŐI, TERÜLETI KÜLÖNBSÉGEI

A tudományos kutatásban és fejlesztésben elért eredmények hosszabb távon lényeges tényezőivé válhatnak az ország gazdasági potenciáljának, a versenyképesség növelésének. Az ezredfordulón a fejlett országokban – éves szinten – a megtermelt GDP 2-3%-át fordították kutatásra, fejlesztésre. Magyarországon – ahol az egy főre jutó GDP vásárlóerő-paritáson kifejezett értéke 2004-ben az EU-15 átlagának 56%-át tette ki – a GDP alig 1%-a irányult kutatás-fejlesztésre. 2003-ban az egy lakosra jutó hazai 70 eurós kutatási, fejlesztési kiadás hetede volt az EU-15 átlagának és töredéke a fejlett európai országokénak.

Magyarországon a kutatási-fejlesztési ráfordítások az ezredforduló óta évről évre mérséklődő ütemben, de az infláció mértékét – 2003-2004 év kivételével – meghaladóan növekedtek. 2005-ben a kutatásra és fejlesztésre fordított összeg megközelítette a 208 milliárd forintot, ami folyó áron a 2000. évinek a kétszerese volt. A ráfordítások összesen 2516 kutatóhelyen mintegy 50 ezer kutató-fejlesztő és segédszemélyzet 23 ezer témában, feladatban végzett munkáját finanszírozták.

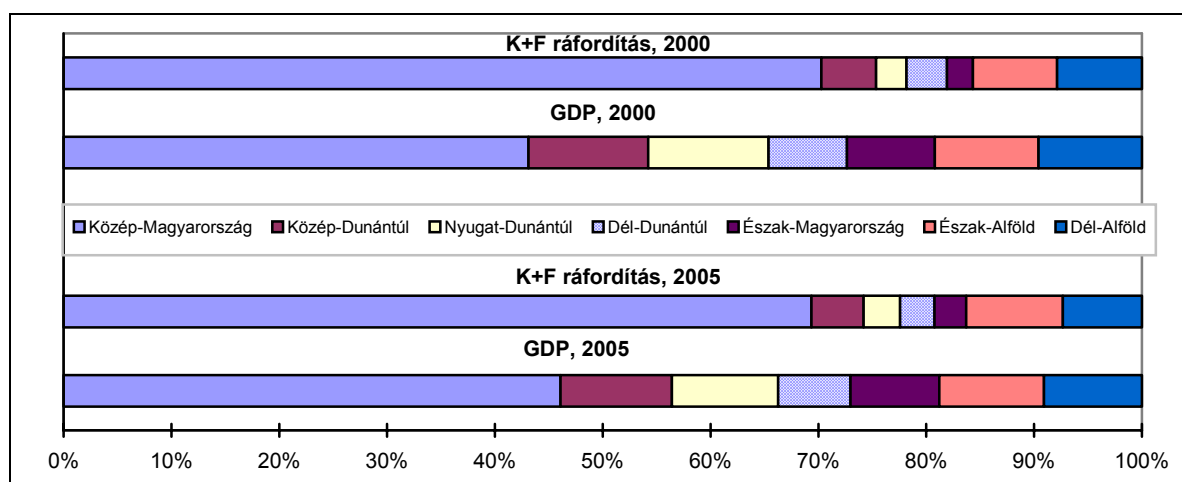
A kutató-fejlesztő helyek főbb adatai szektoronként

Megnevezés	Kutató-fejlesztő intézet és egyéb kutatóhely	Felsőoktatási kutatóhely	Vállalkozási kutató-fejlesztő hely	Összesen
2000				
Kutatóhelyek száma	121	1 421	478	2 020
megoszlása, %	6,0	70,3	23,7	100,0
Foglalkoztatottak száma	11 255	25 972	8 098	45 325
megoszlása, %	24,8	57,3	17,9	100,0
Ráfordítások, millió Ft	27 494	25 310	46 704	105 388 ^{a)}
megoszlása, %	27,6	25,4	46,9	100,0
Kutatási témák, fejlesztési feladatok száma	5 089	9 895	6 102	21 086
megoszlása, %	24,1	46,9	28,9	100,0
2005				
Kutatóhelyek száma	201	1 566	749	2 516
megoszlása, %	8,0	62,2	29,8	100,0
Foglalkoztatottak száma	11 627	28 702	9 394	49 723
megoszlása, %	23,4	57,7	18,9	100,0
Ráfordítások, millió Ft	58 171	52 246	89 703	207 764 ^{a)}
megoszlása, %	29,1	26,1	44,8	100,0
Kutatási témák, fejlesztési feladatok száma	5 222	10 779	6 934	22 935
megoszlása, %	22,8	47,0	30,2	100,0

a) Tartalmazza a szektorok szerint nem részletezhető összegeket is.

2005-ben a tudományos kutatóhelyek több mint hattizede felsőoktatási, háromtizede vállalkozási kutatóhelyként működött, ezeken kívül 201 – állam által finanszírozott – kutatóintézetben és egyéb kutató helyen folyt kutató munka.

A GDP és a kutatás-fejlesztés ráfordításainak megoszlása a régiók között

A tudományos élet terén meghatározó szerepet tölt be Közép-Magyarország, azon belül is Budapest. Ebbe a térségbe koncentráldott 2005-ben a kutatásra, fejlesztésre fordított pénzeszközök héttizede, közel 140 milliárd forint. Itt működött a költségvetési kutatóintézetek több mint hattizede, a vállalkozásokénak is közel 60%-a, a felsőoktatásiaknak pedig négytizede. A kutatási feladatok és az összes foglalkoztatott 55-55%-a is ebben a régióban összpontosult. Ez a koncentráció erőteljesebb a központi régió GDP előállításában meglévő részarányánál is.

A fővárosban 2005-ben a hazai kutatási ráfordítások kétharmadát használták fel, így Közép-Magyarország részesedése 70%-ot közelítette meg. A régiók eltérő népességszámát is figyelembe véve, vagyis az egy lakosra jutó ráfordításokat vizsgálva, a K+F tevékenység intenzitása Közép-Magyarországon az átlagos 2,4-szerese volt, a többi régióban pedig rendre jóval átlag alatti, és különösen kedvezőtlenül alakult Észak-Magyarországon. A központi régió egy lakosra jutó kutatás-fejlesztési ráfordítása lényegesen kiugróbb annál, mint ahogyan azt akár a felsőoktatásban betöltött szerepe, akár gazdaságának teljesítőképessége mutatja, hiszen mind a felsőoktatás nappali tagozatos hallgatóinak számát, mind a GDP-t népességarányosan tekintve az előbbinél kisebb – 1,6-szoros – az előnye az átlagos értékekhez képest.

Az egy lakosra jutó kutatási kiadások régiók szerinti rangsora eltér a fejlettségi rangsortól. A kutatási rangsorban Közép-Dunántúl megelőzi Nyugat-Dunántúlt, annak ellenére, hogy felsőfokú oktatási potenciálja jóval gyengébb, valószínűsíthetően azzal összefüggésben, hogy vállalkozásai kiemelkedő fejlesztési tevékenységet folytatnak. Az egyik legelmaradottabb régió, Észak-Alföld relatíve jó pozíciója elsődlegesen a kiterjedt felsőfokú oktatással, annak irányultságával függ össze, részben pedig gazdasága ágazati struktúrájával. A kutatási ráfordításokat tekintve a régiók között legkisebb összeggel bíró Észak-Magyarországon viszonylag alacsony az ezer lakosra jutó felsőfokú oktatási intézményben tanuló nappali tagozatos hallgatók száma és a térség gazdasági teljesítménye is gyenge.

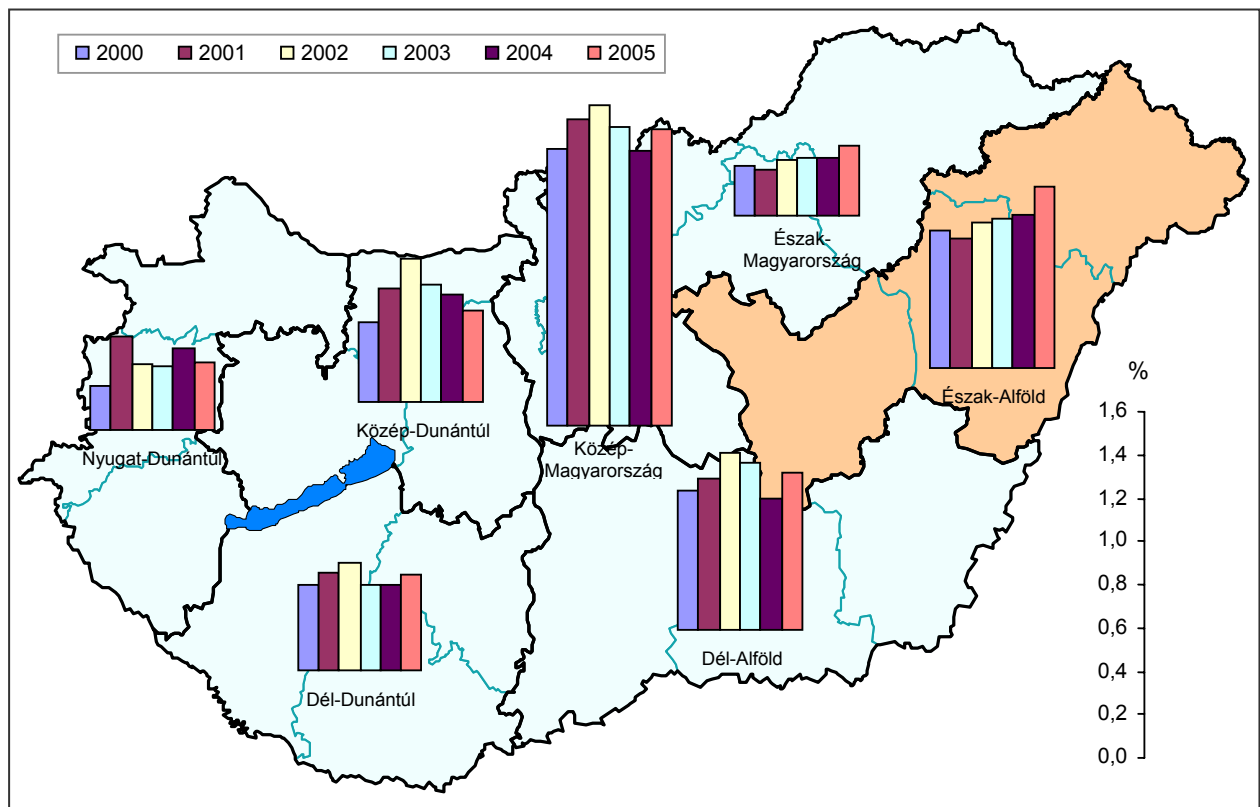
A kutatás-fejlesztés ráfordításai*, felsőfokú oktatási intézményben tanulók, egy főre jutó GDP

Régió	K+F tevékenység ráfordításai					Ezer lakosra jutó hallgató ^{a/} a felsőfokú oktatásban	Egy főre jutó GDP
	megoszlás, %		millió Ft	egy lakosra			
	2000	2005		2000	2005		
			2000		2005	ezer Ft	az országos átlag %-ában
Közép-Magyarország	70,3	69,4	138 790	48,7	236,6	161,2	163,2
Közép-Dunántúl	5,0	4,8	9 673	8,7	42,3	59,5	94,0
Nyugat-Dunántúl	2,8	3,4	6 737	6,7	32,7	83,3	99,2
Dél-Dunántúl	3,8	3,2	6 459	6,6	32,2	89,5	69,4
Észak-Magyarország	2,4	2,9	5 890	4,7	22,6	54,5	65,9
Észak-Alföld	7,8	9,0	17 913	11,7	56,6	84,3	63,6
Dél-Alföld	7,9	7,3	14 658	10,9	52,7	84,1	67,8
ORSZÁG ÖSSZESEN	100,0	100,0	200 120 ^{b/}	20,6	100,0	100,0	100,0

*A kutatáshoz, kísérleti fejlesztéshez kapcsolódó egyéb tevékenységek (szolgáltatások, termelés stb.) ráfordításai nélkül. a/ Nappali tagozaton. b/ A területre nem bontható adatok nélkül.

A ráfordításokat a területi GDP-hez mért arányaiban vizsgálva is jelentős szóródást tapasztalhatunk régióként, amelyben érvényre jut egyrészt a térségek eltérő gazdasági fejlettsége, másrészt az ott folyó kutatás-fejlesztési tevékenységet meghatározó intézményrendszer, valamint a személyi és tárgyi feltételek különbségei csakúgy mint a tudományos kutatások iránya, ágazati szerkezete. Az adatok arra is rávilágítanak, hogy nincs szoros összefüggés a régiók jövedelemtermelő képessége és a kutatás-fejlesztés – nagyobb részt állami költségvetésből finanszírozott – területi ráfordításai között.

A kutatás-fejlesztésre fordított összegek a GDP százalékában

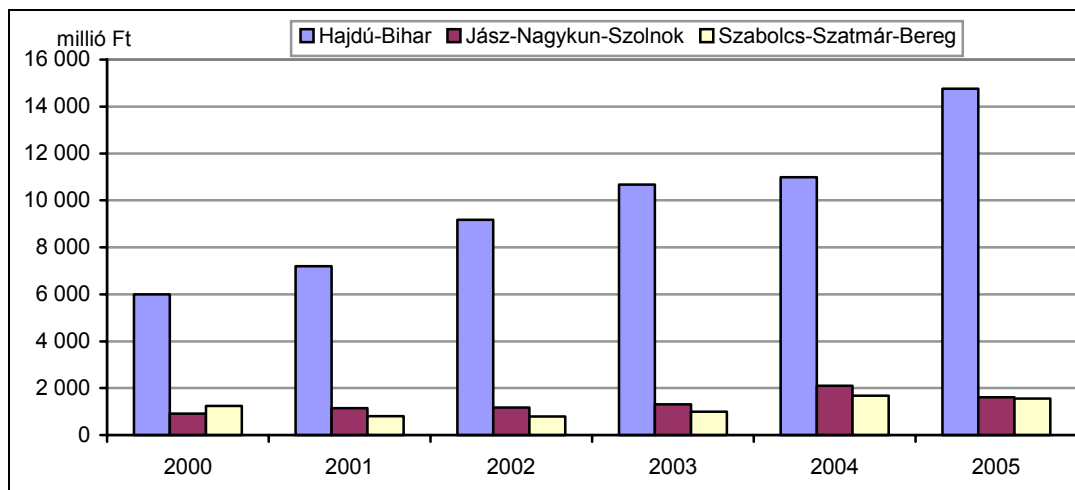

A vidék legnagyobb kutatási bázisai kevés kivételtől eltekintve a nagyvárosok hagyományokkal rendelkező egyetemi kutatóműhelyeihez kötődnek. Ezzel összefüggésben a vidéki régiókban – Közép-Dunántúl kivételével – az átlagosnál magasabb, 65–78%-os arányt képvisel a kutató-fejlesztő helyek között a felsőoktatás. A vidéki régiók a kutatás-fejlesztésre felhasználható összes forrás alig harmadán osztoznak: 2005-ben az országosan rendelkezésre álló 208 milliárd forint 3–9 %-a jutott egy-egy térségbe. Arányaiban legkevesebb Észak-Magyarországra, legtöbb pedig Észak-Alföldre került. Az előbbiben 5,9 milliárd, az utóbbiban 17,9 milliárd forint finanszírozta a kutatást, fejlesztést. A népesség számát figyelembe vevő, egy lakosra jutó kutatás-fejlesztési ráfordítások is az előbbihez hasonló szélsőségeket mutatnak.

A KUTATÁS-FEJLESZTÉS FŐBB ADATAI AZ ÉSZAK-ALFÖLDÖN

Az észak-alföldi régióban 2005-ben kerekén 300 kutatóhelyen összesen 4869 fő végzett tudományos kutatással-fejlesztéssel kapcsolatos tevékenységet. 2000 óta a kutatóhelyek száma 21%-kal, a foglalkoztatottaké 16%-kal gyarapodott. 2005-ben 17,9 milliárd forint irányult a régióban a kutatások finanszírozására, ami folyó áron az öt évvel korábbinak 2,2-szerese. A ráfordítások az időszakban viszonylag kiegyensúlyozottan – évente 12–22 % közötti ütemben –, 2003-ban és 2004-ben az országos átlagot jóval – 15, illetve 10 százalékponttal – meghaladóan növekedtek.

A kutatás-fejlesztés ráfordításainak alakulása az Észak-Alföldi régió megyéiben

Az Észak-Alföldön folyó tudományos tevékenységre nagyfokú területi koncentráció jellemző. Egyértelmű e tekintetben a megyék között Hajdú-Bihar, ezen belül is a nagy felsőfokú oktatási és kutatási múltra visszatekintő Debrecen szerepe, amely az Észak-Alföld szellemi-kulturális és tudományos életének meghatározója, központja. 2005-ben a térség ráfordításainak több mint nyolctizede, közel 15 milliárd forint szolgálta a Hajdú-Bihar megyei kutatásokat.

A 2000 és 2005 között a régióban megtermelt GDP – növekvő arányú, de mindössze – 0,6-0,8%-a segítette a kutató, fejlesztő munkát. Ez az arány valamivel elmaradt az országos átlagtól, Közép-Magyarország mutatójának pedig a fele, mindemellett a vidéki régiók között a legmagasabb. Ugyanakkor a gazdasági fejlettség – az egy főre jutó GDP – alapján rangsorolva a régiókat, Észak-Alföld az utolsó helyet foglalta el, az egy lakosra jutó bruttó hazai termék a térségben az országos átlag kétharmadát sem érte el.

A régióban a kutatási ráfordítások GDP-hez mért, viszonylag magas arányában egyértelműen Hajdú-Bihar megye kimagasló kutatási potenciálja jelenik meg, itt 2005-ben a GDP 1,7%-ának megfelelő összeg jutott kutatásra, míg a régió másik két megyéjében a GDP mindössze 0,2-0,3%-a körüli összeg.

A hazai statisztikai adatgyűjtés a **kutatóhelyeket** – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – kormányzati (államháztartási), felsőoktatási és vállalkozási szektorba sorolja. A felsőfokú oktatási intézmények a régióban is a kutatási, fejlesztési tevékenység legfőbb bázisainak tekinthetők. Emellett számos olyan vállalkozás, nonprofit szervezet, költségvetési szerv által működtetett intézmény található, amely saját szervezeti keretein belül végez ilyen

tevékenységet. Az észak-alföldi térségben a kutatási tevékenységre szakosodott intézményhálózat 2000 és 2005 között 52-vel (21%-kal) bővült.

A kutatás-fejlesztés főbb adatai

Megnevezés	Kutató- fejlesztő hely	Tudományos kutató-fejlesztő létszám összesen	Tudományos fokozattal rendelkező	Kutatási téma, fejlesztési feladat	Folyó költség, millió Ft	Beruházás, millió Ft
2000						
Hajdú-Bihar	167	3 239	790	1 388	5 349	647
Jász-Nagykun-Szolnok	22	270	7	128	720	193
Szabolcs-Szatmár-Bereg	59	689	108	407	1 212	23
Észak-Alföld	248	4 198	905	1 923	7 281	863
Közép-Magyarország	998	27 181	5 198	12 566	58 580	14 674
Közép-Dunántúl	161	2 546	350	1 288	4 743	516
Nyugat-Dunántúl	146	2 182	324	1 251	2 687	262
Dél-Dunántúl	130	3 036	599	1 389	3 567	351
Észak-Magyarország	110	1 860	420	909	2 047	457
Dél-Alföld	227	4 322	877	1 760	7 172	1 029
ORSZÁG ÖSSZESEN	2 020	45 325	8 673	21 086	86 077	18 152
2005						
Hajdú-Bihar	212	3 614	1 016	1 544	12 275	2 481
Jász-Nagykun-Szolnok	27	450	52	126	902	708
Szabolcs-Szatmár-Bereg	61	805	175	543	1 297	251
Észak-Alföld	300	4 869	1 243	2 213	14 473	3 440
Közép-Magyarország	1 204	27 513	6 654	12 636	114 960	23 830
Közép-Dunántúl	161	2 655	455	1 308	8 575	1 098
Nyugat-Dunántúl	188	2 325	483	1 696	6 084	652
Dél-Dunántúl	206	4 400	794	1 177	5 610	849
Észak-Magyarország	141	2 219	641	1 451	5 199	692
Dél-Alföld	316	5 742	1 216	2 454	13 023	1 635
ORSZÁG ÖSSZESEN	2 516	49 723	11 486	22 935	167 924	32 197

Észak-Alföld kutatóhelyeinek háromnegyede a régióban található felsőoktatási intézményekhez kötődik, közel kéttizedüket vállalkozások tartják fenn, mindössze 6%-uk állami fenntartású kutatóintézet.

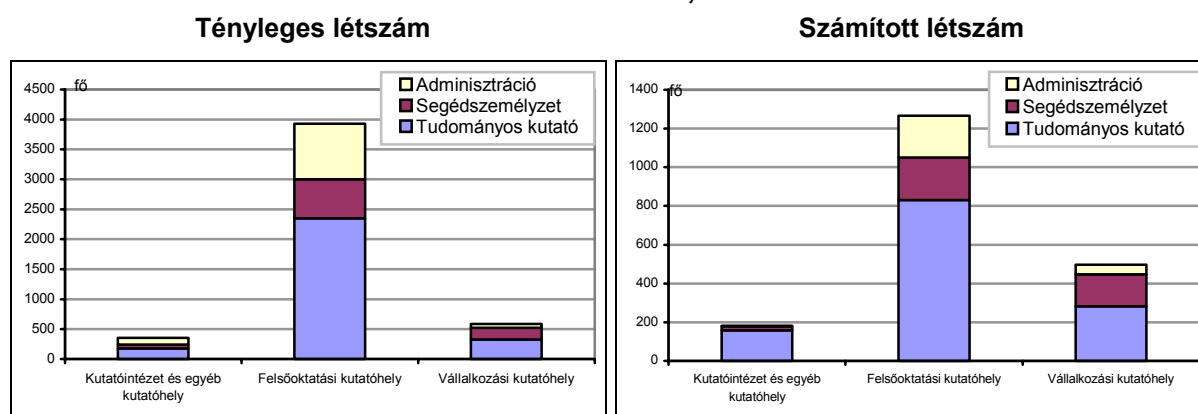
A régió kutatóhelyeinek – ebből adódóan kutatóinak és kutatásainak – megyénkénti megoszlása egyértelműen Hajdú-Bihar megye domináns szerepét mutatja. A megye mindhárom szektorban kiemelkedik a kutatóhelyek számát illetően. Különösen magas arányban – 74%-ban – koncentrálódnak itt – a Debreceni Egyetemnek köszönhetően – a felsőoktatási kutatóhelyek, de a vállalati szektorhoz tartozó és az állami kutatóintézeteknek is több mint fele – előbbinek 63, utóbbinak 58%-a – szintén Hajdú-Biharban található. A megyében 2005-ben 212 szervezet foglalkozott tudományos kutatással. A Debreceni Egyetem mellett jelentős szellemi erőforrást koncentrálnak a Debreceni Akadémiai Bizottság (DAB), amelynek szakbizottságai több száz kutatót aktivizálnak. Az MTA Atommagkutató Intézete pedig az egyetlen olyan hely a térségben, amelynek a kutatás, kísérleti fejlesztés az alaptevékenysége. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 61, Jász-Nagykun-Szolnok megyében 27 kutatóhely működött.

A kutató-fejlesztő helyek száma

Megnevezés	Kutatóintézet és egyéb kutatóhely	Felsőoktatási kutatóhely	Vállalkozási kutatóhely	Összesen
2000				
Észak-Alföld összesen	5	204	39	248
ORSZÁG ÖSSZESEN	121	1 421	478	2 020
2005				
Hajdú-Bihar	11	166	35	212
Jász-Nagykun-Szolnok	3	18	6	27
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5	41	15	61
Észak-Alföld összesen	19	225	56	300
ORSZÁG ÖSSZESEN	201	1 566	749	2 516

A régióban a kutatóhelyeken foglalkoztatottak tényleges létszáma 2005-ben 4869 főt tett ki. A foglalkoztatottak nyolctizede a felsőoktatási kutatóhelyeken tevékenykedett, 12%-a a vállalalkozási szektorban, a fennmaradó 7%-a pedig a költségvetési kutatóintézetekben dolgozott. A teljes munkaidejű dolgozóra átszámított – azaz a foglalkoztatottak tudományos tevékenységre fordított idejének a teljes munkaidőhöz viszonyított arányával súlyozott – létszám a régióban 1946 fő. Az így számított létszám szektoronkénti megoszlása kissé eltér a tényleges létszám korábban említett arányaitól: a felsőoktatás kutatóhelyei a létszám kétharmadát koncentrálják, a vállalalkozási szektorban a létszám negyede, a költségvetési kutatóhelyeken 9%-a dolgozik. A tényleges és a számított létszám szektorok szerinti arányának eltérése abból adódik, hogy az egyes szektorokban dolgozók munkaidejük eltérő hányadát fordítják kutatás-fejlesztési feladataik ellátására. A kutatásra fordított időhányad a vállalalkozási kutatóhelyeken a legmagasabb.

A kutató-fejlesztő helyek létszámösszetétele az egyes szektorokban az Észak-Alföldön, 2005

2005-ben térségben a kutatás, fejlesztés különböző területein tevékenykedő foglalkoztatottak nagyobbik fele – hattizede – tudományos kutató, fejlesztő státusban állt alkalmazásban, a tényleges létszám 19%-át a segédszemélyzet, 23%-át pedig az adminisztrátorok tették ki. Az évtized elejétől a tudományos kutatók, fejlesztők száma az országos átlagnál (13%) gyorsabban, 15%-kal, 2848 főre gyarapodott, így a közép-magyarországi és a dél-alföldi régió után az Észak-Alföld kutatóhelyein végeztek legtöbben tudományos alkotó munkát. Ugyanakkor dinamikusan, több mint egyharmadával (országosan 5%-kal) bővült a kutatást, fejlesztést munkájukkal közvetlenül elősegítő kutatási,

fejlesztési segédszemélyzet állománya. 2005-ben 100 kutatóra, fejlesztőre 32 kutató, fejlesztő segédszemély jutott a régióban, az országos átlagnál 4-gyel több.

2005-ben a térségben dolgozó kutatók, fejlesztők több mint négytizedének – 1243 főnek – volt **tudományos fokozata**: a tudomány doktora fokozattal 202-en, kandidátusi címmel 1041-en rendelkeztek. Akadémiai rendes vagy levelező tagként 29 tudományos munkatársat jegyeztek az Észak-Alföldön. A régió kutatóhelyei országos összehasonlításban is jelentős szellemi potenciált koncentrálnak. A tudományos fokozattal rendelkezők arányát tekintve a régiók között Észak-Alföld áll az első helyen, megelőzve a közép-magyarországi, valamint a dél-alföldi régiót is. Különösen Hajdú-Biharban magas, 50%-ot is meghaladó a tudomány doktora és a kandidátusi címet viselő kutatók aránya a tudományos munkatársak körén belül. Itt dolgozik a doktori fokozattal, kandidátusi címmel rendelkező hazai kutatók 11-11%-a; Közép-Magyarország kivételével egyetlen régióban sincsenek ilyen magas arányban a vezető kutatók.

A régióban 2005-ben összesen 2213 témán dolgoztak, s ez 15%-kal haladta meg a 2000. évit. Országosan közel 23 ezer munkában lévő **kutatási témával, fejlesztési feladattal** foglalkoztak, 9%-kal többel, mint az évtized elején. A témák és feladatok számát illetően a közép-magyarországi régió domináns szerepe az elmúlt években mérséklődött, de meghatározó túlsúlya továbbra is megmaradt. A többi régiós kutatóhelyekre kerülő kutatási témák, feladatok részarányának növekedése a vidék tudományos életben betöltött szerepének erősödését jelzi.

A kutatási témák, feladatok főbb adatai

Megnevezés	Kutatási téma, fejlesztési feladat	Ebből			Eredményesen befejezett témák, feladatok	Nemzetközi együtt- működésben munkált témák, feladatok
		alap- kutatás	alkalmazott kutatás	kísérleti fejlesztés		
2000						
Hajdú-Bihar	1 388	762	355	271	532	102
Jász-Nagykun-Szolnok	128	8	78	42	78	-
Szabolcs-Szatmár-Bereg	407	84	147	176	107	18
Észak-Alföld	1 923	854	580	489	717	120
Közép-Magyarország	12 566	4 537	4 122	3 907	4 847	1 129
Közép-Dunántúl	1 288	270	455	563	545	62
Nyugat-Dunántúl	1 251	325	342	584	638	71
Dél-Dunántúl	1 389	620	576	193	500	108
Észak-Magyarország	909	338	295	276	291	52
Dél-Alföld	1 760	739	413	608	574	136
ORSZÁG ÖSSZESEN	21 086	7 683	6 783	6 620	8 112	1 678
2005						
Hajdú-Bihar	1 544	814	416	314	317	126
Jász-Nagykun-Szolnok	126	18	71	37	60	1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	543	96	155	292	235	14
Észak-Alföld	2 213	928	642	643	612	141
Közép-Magyarország	12 636	4 505	4 558	3 573	4 697	1 454
Közép-Dunántúl	1 308	343	405	560	538	119
Nyugat-Dunántúl	1 696	421	510	765	750	154
Dél-Dunántúl	1 177	564	510	103	245	63
Észak-Magyarország	1 451	341	492	618	727	360
Dél-Alföld	2 454	801	660	993	684	173
ORSZÁG ÖSSZESEN	22 935	7 903	7 777	7 255	8 253	2 464

A kutatóhelyek „profilja”, a rendelkezésre álló technikai háttér, a kutató-gárda szakmai összetétele alapvetően meghatározza az adott területen folyó **kutatások jellegét**. A különböző tudományterületek eltérő mértékben igénylik az alap- és az alkalmazott kutatásokat, kísérleti fejlesztéseket. A régióban az évtized elejihez képest az alap- és az alkalmazott kutatások száma 9, illetve 11%-kal, a kísérleti fejlesztéseké pedig több mint háromtizedével gyarapodott, ennek eredményeképpen 2005-ben a munkában lévő témáknak négytizede az alapkutatások, 29-29%-a kísérleti fejlesztések és az alkalmazott kutatások területéhez tartozott. Mindemellett a régióban az alapkutatások aránya az összes kutatásból magasabb az országosnál. Az országosan folyó alapkutatási témák, feladatok 11-12%-át évek óta e régióban munkálják, csak Közép-Magyarországon dolgoznak ennél több témán.

Nemzetközi együttműködés keretében 2005-ben az Észak-Alföldön 141 témával foglalkoztak, 18%-kal többel, mint 2000-ben. Az ilyen jellegű közös témák túlnyomó többsége – kilencetizede – Hajdú-Bihar megye kutatóintézeteihez kapcsolódik, tekintettel arra, hogy Debrecen nemzetközi szinten is ismert szereplője a tudományos életnek. Országos összehasonlításban ugyanakkor a nemzetközi együttműködésben folytatott kutatások száma a régióban viszonylag alacsony. 2005-ben az országosan így munkált témák mindössze 5-6%-án dolgoztak az Észak-Alföldön, gyakorlatilag minden második kutatóhelyre jutott ilyen feladat, míg országosan szinte minden kutatóhely bekapcsolódott valamilyen nemzetközi tudományos projektbe.

2005-ben 612 kutatási, fejlesztési feladatot zártak le eredményesen, ami azt jelenti, hogy minden 100 folyamatban lévő kutatásra 27-28 sikeres lezárás jutott.

A kutató-fejlesztő helyeken megjelent publikációk száma 2000-2005 között

Megnevezés	Magyar nyelvű		Idegen nyelvű	
	könyvek	szakfolyóiratokban megjelent cikkek	könyvek	szakfolyóiratokban megjelent cikkek
	Száma			
Hajdú-Bihar	1 418	9 659	271	8 055
Jász-Nagykun-Szolnok	162	384	30	34
Szabolcs-Szatmár-Bereg	483	2 666	87	793
Észak-Alföld	2 063	12 709	388	8 882
Közép-Magyarország	12 715	65 591	3 494	49 023
Közép-Dunántúl	1 158	6 307	323	3 273
Nyugat-Dunántúl	1 291	7 611	294	2 782
Dél-Dunántúl	2 085	10 168	521	5 635
Észak-Magyarország	1 217	7 524	204	3 245
Dél-Alföld	1 877	11 180	523	9 716
ORSZÁG ÖSSZESEN	22 406	121 090	5 747	82 556
	Aránya az országosból, %			
Hajdú-Bihar	6,3	8,0	4,7	9,8
Jász-Nagykun-Szolnok	0,7	0,3	0,5	0,0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2,2	2,2	1,5	1,0
Észak-Alföld	9,2	10,5	6,8	10,8
Közép-Magyarország	56,7	54,2	60,8	59,4
Közép-Dunántúl	5,2	5,2	5,6	4,0
Nyugat-Dunántúl	5,8	6,3	5,1	3,4
Dél-Dunántúl	9,3	8,4	9,1	6,8
Észak-Magyarország	5,4	6,2	3,5	3,9
Dél-Alföld	8,4	9,2	9,1	11,8
ORSZÁG ÖSSZESEN	100,0	100,0	100,0	100,0

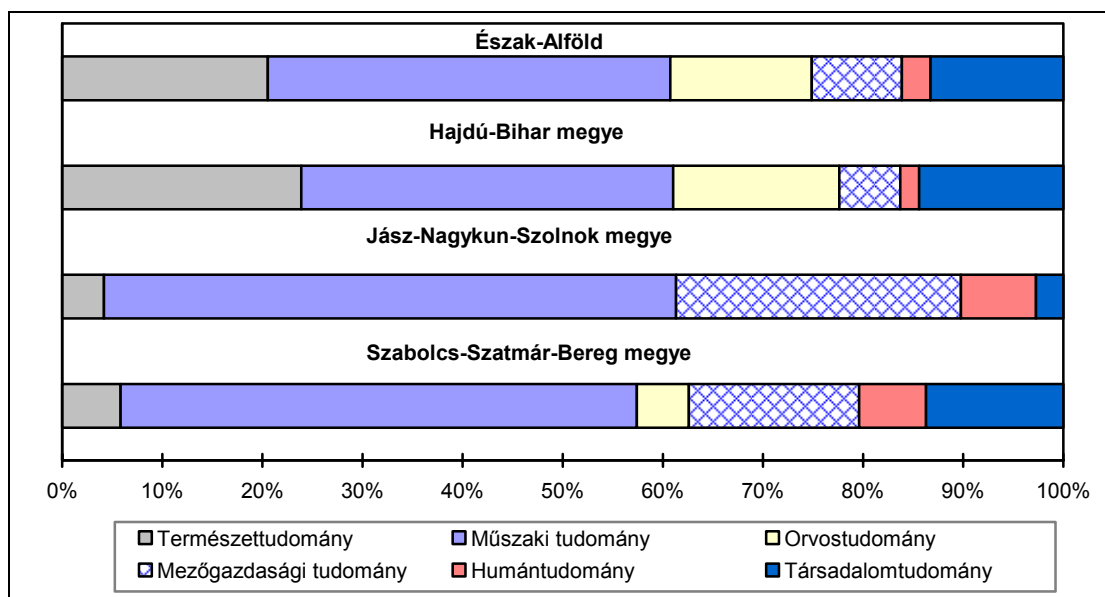
A kutatás-fejlesztési tevékenységek egyik – kézzel fogható – mérhető **eredménye** a kutatóhelyek által elkészített könyvek, cikkek, értekezések száma, amely a kutatóhelyi aktivitásról tanúskodik. A tudományos eredmények publikálása tekintetében – országosan és a régióban is – a felsőoktatási kutatóhelyek a legaktívabbak, általában a különféle publikációk héttizede az ott folyó műhelymunkák eredménye.

Az észak-alföldi régió tudományos kutatói körében élénk volt a publikációs tevékenység, hiszen az elmúlt öt évben napvilágot látott magyar nyelvű tudományos könyvek 9%-a, a szakfolyóiratokban megjelent cikkek 11%-a a régióból került ki. Idegen nyelven történő publikációból 388 könyv és 8882 cikk készült a régióban. 2005-ben az Észak-Alföldön magyar nyelven 408 tudományos témájú könyv és 2227 szakfolyóiratban megjelent cikk született, idegen nyelven 72 könyvet és 1606 tudományos szakcikket publikáltak.

A KUTATÁS-FEJLESZTÉS ÖSSZETÉTELE AZ ÉSZAK-ALFÖLDÖN

A kutatások ráfordításainak összetétele tudományágak, társadalmi célok és szektorok szerint is vizsgálható, mindhárom szempontból a kutatási összegek arányaiból következtethetünk arra, hogy mely területek állnak a kutatások fókuszában, illetve milyen szervezeti keretek között zajlik a tudományos tevékenység.

Az kutatási ráfordítások megoszlása tudományáganként, 2005

A kutatások ráfordításai **tudományáganként** részletezve, 2005-ben az észak-alföldi régióban legtöbbször – az összes ráfordítások negyztizedét –, 7,2 milliárd forintot a műszaki tudományokra fordítottak, amelyek kilenctizede a vállalati szféra kutatásait finanszírozta. 3,7 milliárd forint irányult a természettudományos kutatásokra, ami a ráfordítások egyötöde. Az orvostudománnyal kapcsolatos kutatásokra 2,5 milliárd forintot, az összes ráfordítás 14%-át fordították. Ez az a három tudományterület, amely leginkább koncentrálja a szellemi kapacitást és az erőforrásokat is Hajdú-Bihar megyébe, azon belül is Debrecen kutatóhelyeihez. A mezőgazdasági tudománnyal kapcsolatos kutatások finanszírozása 1,6

milliárd forintba került. E tudományterületet művelő – zömében felsőoktatási – kutatóműhelyek kevésbé kötődnek Debrecenhez, így a források megyénkénti felhasználása is egyenletesebb. Bár a mezőgazdasági tudományokhoz kapcsolódó források több mint fele ugyancsak Hajdú-Bihar megyében került felhasználásra, a források háromtizede Jász-Nagykun-Szolnokba, 16%-a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyébe került.

A kutatás-fejlesztés finanszírozási forrásainak megoszlása tudományágak szerint az Észak-Alföldön, 2005

Megnevezés	Vállalkozási források	Állami költségvetés	Egyéb hazai	Külföldi	Összesen	Ráfordítások megoszlása
Természettudományok	6,2	89,6	0,0	4,2	100,0	20,5
Műszaki tudományok	90,3	8,3	0,1	1,3	100,0	40,2
Orvostudományok	8,6	87,6	0,0	3,8	100,0	14,1
Mezőgazdasági tudomány	21,9	71,9	0,1	6,1	100,0	9,0
Humántudományok	0,6	98,0	0,0	1,4	100,0	2,8
Társadalomtudományok	25,7	72,2	1,4	0,8	100,0	13,3
ÖSSZESEN	44,2	53,0	0,3	2,6	100,0	100,0

2005-ben a régióban folyó kutatási tevékenység szerkezetében – a forrásfelhasználást **társadalmi célja** szerint, országos összehasonlításban vizsgálva – három terület, az ipari, az egészségügyi és a mezőgazdasági célú kutatások átlagosnál magasabb, illetve átlagoshoz közeli aránya tűnik ki. Közülük a legmagasabb – közel 30 százalékot kitevő – az ipari fejlesztéshez kapcsolódó kutatások költségeinek aránya, egészségügyi célokat az összes ráfordítás egynegyede szolgáltatta. A régió agrár potenciáljához mérten viszont nem kimagasló – bár az országos átlagnál 2 százalékponttal nagyobb, 11%-os – az az arány, ami az összes ráfordításból a mezőgazdasági kutatásokat finanszírozta. Az összes ráfordítás 13-14%-a a tudásszint általános fejlesztésére irányult, vagyis olyan kutatásokra, amelyeket nem lehet speciális célhoz sorolni. Társadalmi kapcsolatok és szolgáltatások problémáinak kutatására, megoldására a régiós ráfordítások 8%-a, a föld és a légkör kutatására 7%-a jutott.

2005-ben az észak-alföldi régióban a kutatások finanszírozásának nagyobbik felét az állami **források** jelentették. A költségvetési szervek által működtetett kutatóhelyek ráfordításainak kétharmada, a felsőoktatásban működőkének kilenctizede innen származik, ugyanakkor a vállalkozások kutatásainak csupán 3%-a állami forrás. A gazdálkodó szervezetek csaknem egészében saját forrásaikból fedezik a kutatásokhoz, fejlesztésekhez szükséges folyó költségeket és beruházásokat. A felsőoktatási intézmények kiterjedtebb nemzetközi együttműködéséből adódóan a külföldről származó pénzeszközök 4%-ot képviselnek a forrásaik között.

A régió vállalkozásai 2005-ben 6,8 milliárd forintot fordítottak kutatás-fejlesztésre. Az összeg több mint nyolctizede ebben a szektorban is a Hajdú-Bihar vállalkozásaihoz kötődött, 14%-a Jász-Nagykun-Szolnok megye feldolgozóiparban működő nagyvállalatainak kutatási, kísérleti fejlesztési munkáiban realizálódott, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei cégek innovációs tevékenységét mindössze 5%-ot kitevő hányaduk segítette. A vállalkozások 2004-hez viszonyítva Hajdú-Bihar megyében 20%-kal, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 43%-kal költöttek többet kutatás-fejlesztésre, Jász-Nagykun-Szolnokban pedig 36%-kal kevesebbet.

Az Észak-Alföldön 2000 és 2005 között a kutatási, fejlesztési tevékenységgel összefüggő ráfordítások 80–90%-át folyó kiadásokra (személyi jellegű ráfordításokra és egyéb dologi **költségekre**), fennmaradó részét beruházási célú kifizetésekre használták fel. Az arányok az elmúlt öt év alatt a **beruházások** javára tolódtak el, így 2005-ben a ráfordítások közel egyötödét – 3,4 milliárd forintot – a felhalmozási jellegű kiadások tették ki. (Országos átlagban ez az arány 16%, csaknem azonos az öt évvel korábbival.) A kutatási tevékenység tárgyi eszközállományát hosszabb távon befolyásoló beruházások teljesítményértékét a nemzetgazdasági szinten megvalósult beruházási összegekhez viszonyítva, meglehetősen szerény mértékű fejlődést jeleznek az adatok. Az így kifejezett mutatók szerint a térségben a nemzetgazdasági beruházások alig 1%-ának megfelelő összeg investálódik a tudományos kutatást végző helyekre.

ÖSSZEFOGLALÁS

A kutatások színvonalának és főleg eredményeik tudományos jelentőségének megítéléséhez a statisztikai adatok önmagukban nem nyújtanak kellő alapot és csak korlátozottan alkalmasak arra, hogy társadalmi, gazdasági hasznosíthatóságukat, kisugárzásukat a régióban megítélhessük. Az észak-alföldi régió kutatási-fejlesztési tevékenységének – statisztikai adatok alapján történő – vizsgálata összességében arra enged következtetni, hogy a régió országos összehasonlításban a közép-magyarországi térség kivételével a többi régiónál általában kedvezőbb helyzetben van.

A kutatás legfőbb bázisai régióban is a felsőoktatási kutatóhelyek, ahol jelentős szellemi és anyagi erőforrások koncentrálódnak. A felsőoktatás területi allokációjából adódóan a kutatás-fejlesztés erőteljes Debrecen-központúságot mutat, de Hajdú-Biharban össz pontosul a kutatóintézetek és vállalkozási kutatóhelyek döntő hányada is. A régió másik két megyéjében a statisztikai adatok tükrében lényegesen szerényebb a kutatás-fejlesztési potenciál; Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében – hasonlóan Hajdú-Biharhoz – a felsőoktatáshoz kötődő kutatóhelyek és kutatások vannak túlsúlyban, Jász-Nagykun-Szolnok megyében pedig – a kutatásokra fordított összegek alapján – a vállalkozások fejlesztési tevékenysége a meghatározó.

A kutatási-fejlesztési tevékenységek társadalmi célját tekintve a régióban a legtöbb anyagi erőforrás – 5 milliárd forint – az ipari termelés és technológia fejlesztését szolgálta; hasonlóan magas – 4,7 milliárd forint – az egészségügyi célú kutatásokra fordított összeg, mindkettő a vidéki régiók között a legmagasabb. Észak-Alföldön a mezőgazdasági termelés és technológia fejlesztését 2 milliárd forint finanszírozta, ennél nagyobb összegeket a vidéki régiók között csak két, a mezőgazdasági termelés szempontjából fontos térségben – Dél-Alföldön és a Dél-Dunántúlon – fordítottak erre a kutatási területre.

Bár direkt módon nem igazolható, a gazdaság legfőbb mutatóiból (egy főre jutó GDP, beruházások, ipari termelés, vállalkozási aktivitás) mégis arra következtethetünk, hogy a régió gazdasági teljesítményéhez képest jelentős kutatási ráfordítások a gazdasági eredményekben nem tükröződnek kellően, nem járulnak hozzá az innováció szélesebb körű elterüléséhez. Összefüggésben állhat ez a régióban folyó kutatások típusaival, szerkezetével, társadalmi céljaival. A tudomány és a gazdaság kapcsolata elsősorban az ipari és a mezőgazdasági területeken intenzívebb.

* * *

FOGALMAK ÉS MÓDSZERTANI MEGJEGYZÉSEK

A KSH tudományos kutatási, kísérleti fejlesztési adatgyűjtése tevékenységre szervezett megfigyelésen alapul, amely – a nemzetközi szervezetek ajánlásainak megfelelően – kiterjed mindazon szervezetekre (kutatóintézetek, vállalkozások, egyetemek, tanszékek, klinikák, laboratóriumok, főiskolák, költségvetési szervezetek és intézmények), ahol kutatást, kísérleti fejlesztést végeznek.

Az adatok forrásai a KSH alábbi – az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programban 303/2004. (XI. 2.) kormányrendelet alapján elrendelt – éves adatgyűjtései:

- OSAP 1071/05 sz. Jelentés a kutató-fejlesztő intézetek és az egyéb költségvetési kutatóhelyek 2005. évi kutatási, fejlesztési adatairól.
- OSAP 1072/05 sz. Jelentés a felsőoktatási kutatóhelyek 2005. évi kutatási, fejlesztési adatairól.
- OSAP 1074/05 sz. Jelentés egyes jogi személyiségű vállalkozások 2005. évi kutatási, fejlesztési adatairól.

Az adatok kiegészülnek továbbá az MTA Doktori Tanács Titkársága tudományos fokozattal rendelkezőkre vonatkozó adataival, valamint a Magyar Szabadalmi Hivatal adataival.

A K+F statisztikában alkalmazott fogalmak – az adatgyűjtés speciális jellege miatt – részben egyediek, ezek meghatározásait a következőkben ismertetjük. Más ágazati statisztikákkal megegyezően használt fogalmak leírását a „Munkaügyi statisztikai fogalmak” és a „Nemzetgazdasági elszámolások rendszere” című kiadványok tartalmazzák.

Kutatás-fejlesztés

A kutatás és kísérleti fejlesztés olyan módszeresen folytatott alkotómunkát jelent, amely a meglévő ismeretanyag bővítésére – beleértve az emberről, a kultúráról és a társadalomról szerzett ismereteket is –, valamint arra szolgál, hogy ezt az ismeretanyagot új alkalmazások kidolgozására használják fel.

A kutatás és kísérleti fejlesztés jellemzői: az alkotás és az újdonság eleme; a tudományos módszerek alkalmazása; új ismeret létrehozása. Típusai: az alapkutatás, az alkalmazott kutatás és a kísérleti fejlesztés.

A megfigyelés köre

A kutató-fejlesztő helyek a statisztikai megfigyelés számbavételi egységei, azok az egységek, melyek fő- vagy melléktevékenységként kutatási és fejlesztési tevékenységet végeznek, függetlenül attól, hogy ezt milyen szervezeti keretek között végzik. A kutatási statisztikában a megfigyelési egység – a felsőoktatási kutatóhelyeket kivéve – megegyezik az önálló gazdasági egységgel.

A K+F statisztika megfigyelési köre és szervezeti csoportosítása a következő.

Kormányzati (államháztartási) szektor

A kormányzati szektorba tartozik, valamennyi szervezet, amely kutatási és kísérleti fejlesztési tevékenységet végez, és tevékenységét az állam finanszírozza. Ide soroljuk a kutató-fejlesztő intézeteket, amelyek alaptevékenysége a kutatás-fejlesztés; tevékenységükben a K+F túlnyomó hányadot képvisel, jelentős feladatokat végeznek valamely probléma megoldásában, ellátják valamely tudományterület (tudományágazat, diszciplína) hazai kutatóintézeti művelését és kutatási témái alapján részt vesznek kiemelt programok teljesítésében.

Ide tartoznak továbbá a központi vagy helyi költségvetési szerv vagy költségvetési rend szerint gazdálkodó egyéb szervezet intézményei, amelyek nem kizárólagos alapfeladatként látnak el K+F tevékenységet, vagy alapfeladatuk mellett a munkaidő egy részében kutatást végeznek (saját foglalkoztatottal és berendezéssel), részt vesznek kiemelt programok teljesítésében, vagy elnyert K+F pályázat alapján K+F-célalapokból részesültek. Ezek lehetnek múzeumok, könyvtárak, kórházak és egyéb közösségi szolgáltatást nyújtó intézmények.

Felsőoktatási szektor

A felsőoktatási szektorba tartozik kutatóhelyként az az egyetemi, főiskolai szervezeti egység, amely az oktató-nevelő (gyógyító-megelőző) munka mellett, esetleg attól elkülönítve kutatási és kísérleti fejlesztési munkát végez. Ide soroljuk az intézeteket, laboratóriumokat, tanszékeket, tanszékcsoportokat, kísérleti állomásokat, továbbá a felsőoktatási intézmények mellett működő kutatóintézeteket.

Vállalkozási szektor

A vállalkozási szektorba tartozik kutatóhelyként az a vállalkozás, amely főtevékenységként vagy alaptevékenysége (árak, szolgáltatások előállítás, forgalmazása) mellett, ahhoz kapcsolódóan saját eszközeivel, saját dolgozóival, saját szervezetben kutatási és fejlesztési tevékenységet végez. Ez a szektor fogja át a jogi személyiségű (közös vállalat, korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság, szövetkezet), illetve a jogi személyiség nélküli (betéti társaság, közkereseti társaság) vállalkozásokat és a nonprofit szervezeteket (alapítvány), amennyiben azok az előbbi feltételeknek megfelelnek.

Ide tartoznak továbbá azok a gazdasági egységek, amelyek főtevékenységük alapján a 73.10 (Műszaki kutatás-fejlesztés), 73.20 (Humán kutatás-fejlesztés) TEÁOR-ba sorolással rendelkeznek, valamint azok a vállalkozások, amelyek jelentős feladatokat végeznek kiemelt programok teljesítésében vagy elnyert K+F-pályázat alapján K+F célra folyósított összegben részesültek.

A kutató-fejlesztő helyeken dolgozók tényleges létszáma

Azoknak a természetes személyeknek a statisztikai állományi létszáma, akik a különböző szektorok kutatóhelyein K+F-tevékenységgel foglalkoznak (kutató-fejlesztő, kutatási segéd személyzet, egyéb fizikai és nem fizikai foglalkozású személyzet), függetlenül a tudományos kutatásra, fejlesztésre fordított időtől.

Kutató-fejlesztő

A kutatók, fejlesztők olyan szakemberek, akik új tudományos ismeretek, termékek, eljárások, módszerek és rendszerek koncepciójával vagy megalkotásával, valamint az érintett projektek menedzselésével foglalkoznak.

Kutatás-fejlesztési segéd személyzet

A kutatás-fejlesztési segéd személyzethez tartoznak azok, akiknek fő feladatuk ellátásához technikai ismeretekkel és tapasztalattal kell rendelkezniük a műszaki tudományok, a fizikai és élettudományok vagy a társadalom- és humántudományok egy vagy több területén. Tudományos és műszaki feladatok ellátásával vesznek részt a K+F-ben, melyek elméleti és gyakorlati módszerek alkalmazását igénylik. Munkájukat általában a kutatók, fejlesztők irányításával végzik. Ide tartoznak a technikusok, a laboránsok, az asszisztensek stb.

Egyéb (fizikai és nem fizikai foglalkozású) személyzet

Az egyéb személyzet csoportba tartoznak azok a fizikai és nem fizikai foglalkoztatottak, akik részt vesznek a K+F projektekben vagy az ilyen projektekhez közvetlenül kapcsolódnak, a K+F munka feltételeit biztosítják, tevékenységük a K+F közvetlen szolgálatában áll.

Teljes munkaidejű foglalkoztatottakra átszámított létszám

A számított létszám a teljes munkaidejű dolgozókra átszámított (redukált) létszám: a K+F tevékenységgel foglalkozó személyek tényleges létszámának a K+F tevékenységre vetített, teljes munkaidőre történő átszámítása. A tényleges létszámba tartozók a kötelező (előírt) munkaidejük egészében vagy annak egy részében végeznek K+F tevékenységet, illetve közreműködnek a tevékenységben. Ezért a (teljes munkaidőre) átszámított létszám, azaz a foglalkoztatottak K+F-re fordított idejének a teljes munkaidőhöz viszonyított arányával súlyozott létszáma.

A munkaidő megoszlására vonatkozó számítást – minden egyes foglalkozási csoportra vonatkozóan – az adatszolgáltatók végzik el.

Kutatás-fejlesztési ráfordítás

A K+F ráfordítás a K+F költség és a K+F beruházás (felhalmozási kiadás) együttes összege, bármilyen hazai vagy külföldi forrásból származik és függetlenül attól, hogy a pénzforrás eredetileg kutatásra, fejlesztésre vagy más célra állt rendelkezésre. A K+F ráfordítás – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – a saját szervezetben végzett („falakon belüli”) tevékenység ráfordításait méri. Az összes K+F ráfordítás az egyes szektorokhoz (intézeti, felsőoktatási, vállalkezési) tartozó kutatóhelyek K+F költségeinek és K+F célú beruházásainak összege, kiegészítve a K+F statisztikában nem jelentkező – nem a kutatóhelyek által közvetlenül felhasznált – K+F célú alapokkal, valamint a tudományos fokozatok tiszteletdíjára, illetménykiegészítésére, valamint az ösztöndíjasok illetményére kifizetett összegekkel.

Kutatás-fejlesztési költség

A K+F költség a saját szervezetben végzett kutatási és fejlesztési tevékenységgel összefüggő költségek összessége. A kutatási és kísérleti fejlesztés költsége a saját foglalkoztatottakkal, saját berendezéssel végzett K+F munka költségeit jelenti, akár a saját költség terhére elszámolt, akár szerződés, megrendelés alapján végzett kutatásról, kísérleti fejlesztésről van szó. A költség egyrészt a személyi jellegű ráfordításokat, másrészt az egyéb, dologi költségeket tartalmazza. A K+F tevékenység költségeként nemcsak a közvetlen, hanem a közvetett költségek, így pl a K+F általános költségei is elszámolásra kerülnek, viszont az amortizáció – a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően – ki van zárva.

A kutató-fejlesztő helyek összes K+F költsége az egyes szektorokba (kormányzati szektor, felsőoktatási szektor, vállalkozási szektor) tartozó kutatóhelyek K+F költségeinek összege. A K+F költségek nem tartalmazzák a kapcsolódó tevékenységek (a tudományos célú szolgáltatás, a termelőtevékenység, a nem tudományos célú szolgáltatás) költségeit.

A kutatás-fejlesztési beruházás (felhalmozási kiadás)

K+F beruházás – felhalmozási kiadás – a tárgyévben felmerült, közvetlenül a kutatás és kísérleti fejlesztés végzését elősegítő, annak eszközéül szolgáló, új és használt tárgyi eszközök és számítógépes szoftverek beszerzésének értéke és a hozzájuk kapcsolódó licencedíjak.

Beruházásnak minősül a tárgyi eszközök, számítógépes szoftverek beszerzése, előállítás, saját vállalkozásban történő kivitelezése, a beszerzett tárgyi eszköz üzembe helyezése érdekében az üzembe helyezésig, a raktárba történő beszállításig végzett tevékenység, továbbá mindaz a tevékenység, amely az egyedi tárgyi eszközhöz közvetlenül vagy közvetve hozzákapcsolható, ideértve a hitel igénybevételt és a biztosítást is. Az ezekkel kapcsolatosan felmerült költségek, ráfordítások a beszerzési ár részét képezik.

A K+F tárgyat képező gépek, műszerek, szoftverek beszerzési, előállítási költségei a beruházási adatokban nem szerepelnek.

A beruházások az alábbiakat tartalmazzák:

- építési beruházás,
- gép-, műszerberuházás,
- számítógépes szoftver.

A K+F ráfordítások pénzügyi forrásai

A K+F pénzügyi forrásai szerinti számbavétel azt részletezi, hogy a – nemzetgazdasági szintű – ráfordításoknak kik voltak a finanszírozói, illetve milyen pénzforrások felhasználására került sor.

A statisztikában az alábbi pénzügyi forrásokat különböztetjük meg

- vállalkozások, mint a K+F forrása,
- állami költségvetés, mint a K+F forrása,
- egyéb hazai K+F-forrás,
- külföldi K+F-forrás.

A megfigyelés időpontja, illetve időtartama

A táblázatokban külön jelölés nélkül közölt adatok és mutatószámok közül

- a) december 31-i állapotot tükröznek:
 - a kutató-fejlesztő helyek számára, és
 - a kutató-fejlesztő helyek dolgozóira vonatkozó részletezések (pl. fokozattal rendelkezők, nők);
- b) éves átlagot jellemeznek:
 - a foglalkoztatottak tényleges létszámára, és
 - a teljes munkaidejű foglalkoztatottakra átszámított létszámra vonatkozó adatok;
- c) éves időtartamra vonatkoznak:
 - a pénzügyi (költség- és beruházási) adatok, és
 - a tudományos munkára vonatkozó mutatószámok (kutatási témák, publikációk).

A kutató-fejlesztő helyek osztályozásai

A kutató-fejlesztő helyek besorolása a kutatóhelyre legjellemzőbb kutatási, fejlesztési tevékenység alapján:

- a tudományági osztályozás a nemzetközileg elfogadott rendszer szerint, és a 169/2000. (IX.29.) Korm. rendelet alapján;
- a gazdasági tevékenység jellege szerinti osztályozás a „A gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere és a tevékenységek tartalmi meghatározása” c. nomenklatúra alapján;
- a gazdálkodási forma szerinti osztályozás a 9001/2002. „A gazdasági szervezetek gazdálkodási forma szerinti osztályozása és tartalmi meghatározása” c. közlemény alapján történik.